

Amme alacaklarının takibinde mükelleflerin bir hakkı daha kayboldu

15.02.2010 | Bumin Doğrusöz

Geçen günlerde, 5 Şubat tarihli Resmi Gazete'de, 5951 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun yayımlandı.

Kanunun adına bakarsanız, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda önemli sayıca değişiklikler yapıldı, bazı kanunlarda da bunlara paralel bazı düzenlemeler getirildi. Ülkemizde Torba Kanun anlayışının yerleşmesinden bu yana, kanunların adlarına da özen gösterilmez oldu. Çünkü 5951 sayılı kanunun sadece 2 maddesi, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile ilgili. Geri kalan 13 maddesi başka kanunlarla ilgili. Kanun adı belirlenirken, hiç olmazsa, en çok değişiklik yapılan kanunun adına yer verilse daha yerinde olur.

Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da yapılan değişikliklerden biri, kanunun geçici 8. maddesinde yer alan 31.12.2009 tarihinin 31.12.2014 olarak değiştirilmesi. Bu madde kamu borçlusu kurumların borçlarını gayrimenkul takası ile ödemelerini düzenliyor. Kısaca bir süre uzatımı yapıldı.

Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da asıl önemli yapılan değişiklik ise kanunun 58. maddesinin üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılması. Yürürlükten kaldırılan bu fıkra göre, (ödeme emrine karşı) "Dava açan borçlu bu kanuna göre teminat gösterdiği takdirde, takip muamelesi dava konusu borç miktarı için vergi mahkemesince bu hususta karar verilinceye kadar durdurulur".

Ödeme emrinin takibinin durması ile ilgili bir düzenleme de İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda yer almıştır. Bu kanunun 27. maddesine göre, vergi mahkemelerine, uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda işlemin yürütülmesini -teminatsız olarak- durdurma yetkisi verilmiştir. Ancak uygulamada ya açık hukuka aykırılık ve telafisi güç zarar olasılığı her zaman birlikte gerçekleşmeyebilmektedir.

Bu iki kanun birlikte uygulanmak ve mükelleflere, isterlerse teminat göstererek idareden takibin durdurulmasını talep etmek, isterlerse mahkemeden teminatsız olarak yürütmeyi durdurma talep etmek haklarını tanımak yerine; Maliye Bakanlığı katılınması güç bir yorum ve anlayışla, sonraki kanun olan İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinin Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 58. maddesinin üçüncü fıkrasını zımnen yürürlükten kaldırdığını benimsemiş ve anılan üçüncü fıkrayı yaşama geçirmeyi hep reddetmiştir.

Nihayet söz konusu 3. fıkra 5951 sayılı kanunla açıkça yürürlükten kaldırılmıştır. Burada, "Olsun, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesi var ya" şeklinde bir yorum yapmak mümkün değildir.

Çünkü hem vergi yargısında yürütmeyi durdurma kararı verilmesinin aktardığımız zorlaştırılmış koşulları, hem de mahkemelerin bu konuda çekingen davranmaları, 27. maddenin başarılı bir uygulama alanına sahip olmadığını göstermektedir.

Pek çok halde mahkemeler, yürütmeyi durdurma taleplerini incelemeyi, geçecek süre için yürütmeyi durdurma kararı vermeksizin idarenin birinci savunmasının alınmasından sonra incelenmesi yoluna gitmekte, idare de bu geçen sürede başta mal varlığı, banka hesaplarına haciz gibi pek çok takip

işlemini yapmaktadır. Bu noktada da ikinci bir hukuka aykırı anlayış ve uygulama karşımıza çıkmakta, idare geç verilen yürütmeyi durdurma kararını uygulamamakta, hacizleri kaldırmamaktadır.

Çünkü idare, yürütmeyi durdurma kararını, kararın tebliği tarihi itibarıyla olduğu yerde kalma olarak anlamakta, bu karar verilinceye kadar yaptığı işlemlerin, geçerli olduğu inancındadır. Oysa yürütmeyi durdurma kararı, dava konusu işlem için verilmekte, ödeme emrinin yürütülmesi durdurulmaktadır. Ödeme emrinin yürütülmesi durdurulduğuna göre, bu emre göre yapılmış bütün takip muameleleri ve hacizlerin, yürütmeyi durdurma kararının tebliğinden itibaren 30 gün içinde kaldırılması gerekmektedir. (Sadece hacze ve ihtiyati hacze ilişkin kararların uygulanması, bu kararın kesinleşmesi koşuluna bağlıdır.)

Bu gibi hallerde de mükelleflerin idare aleyhine dava açma veya kararı yerine getirmeye yetkili aleyhine tazminat davası açma (İYUK md. 28/4) ve suç duyurusunda bulunma hakları doğmaktadır.

Görüldüğü gibi İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda kişilere koruyucu olarak tanınan hak, uygulamada işlevini yerine getirememektedir.

Bu nedenle Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun'un 58. maddesinin 3. fıkrasının, İdari Yargılama Usulü Kanunu ile birlikte seçimlik hak olarak uygulanmak yerine kaldırılması yerinde olmamıştır. Bu fıkranın yeniden getirilmesi gerekmektedir.

Kaldı ki bu kaldırma, hazine aleyhine de sonuçlar doğuracaktır. Çünkü idare, takibi teminat olarak durdurmak yerine, mahkeme kararlarına göre teminat almadan durmak zorunda kalacak, kamu alacağı da teminatsız kalmış olacaktır. Mükellef teminat veriyorsa ve davayı kazanacağı konusunda kendisine güveniyorsa, idarenin takibini durdurmasında ne sakınca vardır ki. Elinde teminat olduktan sonra.

Kaynak: Referans Gazetesi